

HRANIČIAROV učeň

BΘJ
⊕ SKANDIJU
JOHN FLANAGAN

JOHN FLANAGAN

HRANIČIAROV
učeň

B⊕J
⊕ SKANDIJU

EGMONT

Leonii
za stálu dôveru

ARALUEN

A SUSEDNÉ KRAJINY

SPOLOČENSKÁ ÉRA, ROK 643

Jeden

Jednotvárne ťukanie prebudilo Willa z hlbokého a pokojného spánku.

Presne ani nevedel, kedy si ten zvuk všimol. Nenápadne vkĺzol do jeho spiacej mysle, rástol a silnel, až si ho Will začal uvedomovať. Zistil, že je hore a premýšľa, čo to môže byť.

Ťuk, ťuk, ťuk, ťuk...

Bolo to tu, ale teraz, keď už nespál a vnímal aj iné zvuky v chate, neznelo to až tak hlasno.

V rohu, za malou zástenou z vrecoviny, ktorá poskytovala trocha súkromia, pravidelne oddychovala Evelyn. Ťukanie ju očividne nezobudilo. Od ohniska na druhom konci miestnosti sa ozývalo slabé praskanie, a keď sa Will úplne prebral, vnímal aj jemné syčanie.

Ťuk, ťuk, ťuk...

Zvuk prichádzal odniekadiaľ zblízka. Posadil sa na tvrdom lôžku, ktoré bolo vyrobené z dosák a plátna, vystrel sa a zazíval. Zatriasol hlavou, aby si ju prečistil,

a zvuk nakrátko zoslabol. Potom sa znova vrátil a Will pochopil, že jeho zdroj je niekde za oknom. Olejovým plátnom okna presvitlo kalné svetlo blížiaceho sa brieždenia, ale vidieť cezeň takmer nebolo. Will si na lôžku kľakol, nadvihol rám a vystrčil hlavu von, aby sa poriadne pozrel na verandu pred vchodom do chaty.

Dovnútra prenikol závan studeného vzduchu. Zástena z vrecoviny sa zavlnila, Evanlyn sa zavrtela, v ohnisku zapraskalo a zo žeravého popola vzbĺkol žltý plamienok.

Vták vonku vítal spevom nový deň a klepkanie opäť zoslablo.

Potom na to Will prišiel. Bola to voda. Odkvapkávala zo špičky dlhého cencúľa visiaceho z vchodovej striešky, a dopadala na obrátené dno vedra, ktoré zabudli včera odložiť.

Ťuk, ťuk, ťuk... ťuk, ťuk, ťuk.

Will zvrátil obočie. Vedel, že to znamená niečo dôležité, ale myseľ omámená spánkom nedokázala presne určiť čo. Zdvihol sa, znova sa vystrel a trochu roztrasený chladom zamieril k dverám.

S nádejou, že nezobudí Evanlyn, zdvihol závoru a pomaly otváral dvere. Nadvihoval ich, aby sa na kožených pántoch nezvesili a nezadrhli o podlahu.

Zatvoril za sebou a vyšiel na otvorenú drevenú verandu. Hrubé dosky nepríjemne chladili chodidlá. Prešiel k miestu, kde voda neúnavne odkvapkávala, a cestou zistil, že kvapká aj z ďalších cencúľov okolo verandy. Predtým si to nevšimol, ale vedel isto, že to tak nebolo.

Pozrel sa na stromy, cez ktoré sa začínali predierať prvé slnečné lúče.

Z lesa bolo počuť, ako sa silné vrstvy snehu spúšťajú

z konárov borovíc, na ktorých ležali mnoho mesiacov, a s dutým žuchnutím sa vršia pod stromami.

A práve vtedy pochopil význam neprestávajúceho ťukania, ktoré ho prebudilo.

Začul zaškrípanie dverí a otočil sa. Uvidel Evanlyn. Vlasy mala rozstrapatené a bola zabalená v deke, aby sa chránila pred chladom.

„Čo je!“ opýtala sa. „Stalo sa niečo?“

Chvíľku zaváhal, očami zablúdil k zväčšujúcej sa kaľuži vody vedľa vedra.

„Odmäk,“ povedal nakoniec.

Po skromných raňajkách sedeli na verande, osvetlenej dopadajúcimi lúčmi ranného slnka. Ani jednému sa nechcelo rozoberať Willovo ranné zistenie, aj keď medzitým si všimli ďalšie neklamné známky odmäku.

V snehu okolo chaty sa na niekoľkých miestach objavili drobné ostrovčeky mokrej hnedastej trávy a hluk padajúceho mokrého snehu z vetiev stromov sa ozýval stále častejšie.

Pochopiteľne, na zemi aj na stromoch stále ležala silná vrstva snehu. Ale odmäk sa podľa všetkého začal a bude nezadržateľne pokračovať.

„Mali by sme uvažovať o odchode,“ povedal nakoniec Will a vyjadril to, na čo obaja mysleli.

„Ešte nemáš dost síl,“ namietla Evanlyn. Neuplynuli ani tri celé týždne, čo sa Willova myseľ zbavila otupujúcich účinkov hrejivej trávy, ktorú dostával v Ragnakovom sídle, kde pracoval ako otrok na dvore.

Prv než utiekli, bol zoslabnutý od úmornej driny a nedostatku jedla. Skromná strava, ktorú mali v chate, stačila sotva na prežitie, ale nie na obnovenie síl a odolnosti. Živili sa múkou a prosom, ktoré našli v chate spolu s malou zásobou zeleniny, a tuhým mäsom drobnej zveri, ktorú sa im podarilo chytiť do nastražených ôk.

Bolo toho pramálo a zvieratá, ktoré ulovili, boli samy vychudnuté, takže sa veľmi nenasýtili.

Will pokrčil plecami. „Zvládnem to,“ povedal skromne. „Budem musieť.“

A práve to bolo najdôležitejšie. Obaja vedeli, že hneď ako sa rozpustí sneh v horských priesmykoch, začnú sa po okolí pohybovať lovci. Jedného – tajomného jazdca, už Evanlyn zazrela v lese toho dňa, keď sa Willovi vrátil jasný rozum. Našťastie, odvtedy po ňom nebolo ani stopy. Ale bolo to varovanie. Môžu sa objaviť ďalší a skôr, než k tomu dôjde, musí Will s Evanlyn prejsť cez hory do Teutlandu.

Evanlyn najskôr mlčala, no potom zamyslene potriasla hlavou. Pochopila, že Will má pravdu. Kým sa sneh rozpustí, musia odísť, či už má Will na cestu dosť síl alebo nie.

„V každom prípade,“ povedala nakoniec, „nám ešte pár týždňov ostáva. Odmäk len začal a kto vie? Zima sa môže vrátiť.“

Možné to je, zamyslela sa. Je to nepravdepodobné, ale stať sa to môže. Will prikývol na súhlas.

„Vždy je to tak,“ povedal.

Znova na nich padlo tiesnivé mlčanie. Evanlyn sa náhle zdvihla, oprášila sa a vyhlásila: „Idem prezrieť oká.“ Keď sa Will začal dvíhať, že pôjde s ňou, zadržala ho.

„Zostaň tu,“ povedala mierne. „Odteraz budeš musieť šetriť sily, ako to len pôjde.“

Will zaváhal a potom prikývol. Uznal, že má pravdu.

Vzala jutové vrece, do ktorého dávali úlovok, a prehodila ho cez plece. Potom sa na Willa usmiala a zamierila do lesa.

Will začal zbierať drevené misky po raňajkách. Mal pocit, že sa na nič nehodí. Som dobrý len na umývanie riadu, pomyslel si trpkou.

V priebehu posledných troch týždňov museli oká na chytnutie zveri, ktoré Will vyrobil, dávať stále ďalej a ďalej od chaty. Nakoľko v nich občas nejaké malé zviera – králik, veverička alebo zriedkavo snežný zajac – uviazlo, ostatné zvieratá začali byť opatrnejšie. Preto boli nútení každých pár dní premiestniť oká inam – vždy o väčší kus ďalej.

Evanlyn odhadovala, že k prvému oku je to dobrých štyridsať minút chôdze do kopca po úzkom chodníčku. Samozrejme, že keby mohla ísť priamo, cesta by bola podstatne kratšia. Ale chodník sa kľukatil a stáčil medzi stromy, čo vzdialenosť, ktorú musela prejsť, zdvojnásobovalo.

Keď bolo zrejmé, že ide o odmäk, vnímali jeho prejavy všade okolo seba. Sneh už pod nohami nevŕzgol, bol ťažký a mokrý. Nohy sa do topiaceho snehu borili a kožené topánky nasiakli vodou. Spomenula si, že keď tadiaľto išla naposledy, zostával sneh na jej topánkach len ako jemný biely poprašok.

Oživala aj príroda. Medzi stromami poletovalo oveľa viac vtákov ako kedykoľvek predtým a králik, ktorého na chodníku vyplašila, rýchlo cupital naspäť do úkrytu pod zasnežený ostružinový krík.

Pomyslela si, že takto aspoň rastú vyhliadky na to, že v pasci nájde niečo poriadne.

Uvidela nenápadnú značku, ktorú do kôry borovice

vyrýl Will, a uhla z chodníka k prvému z nastražených ôk. Spomenula si, aká bola šťastná, keď sa Will vyliečil zo závislosti od drogy. Evanlynine schopnosti prežiť v divočine neboli bohvieaké. Will sa vo vyrábaní a kladení ôk dokonale vyznal, a to im zabezpečovalo prísun potravy. Vraj sa to naučil počas výcviku u Halta.

Spomenula si, že keď vyslovil meno svojho hraničiarkeho majstra, trocha sa mu zahmlili oči a zachvel hlas. Nebolo to prvýkrát, čo na nich na oboch doľahlo, ako ďaleko, ako nekonečne ďaleko sú od domova.

Evanlyn bola premočená čím ďalej tým viac, ale keď sa pretiahla zasneženým krovím, zaplavila ju vlna radosti. V prvom oku uviazol vták, veľký asi ako menšia sliepka. Neopatrne prestrčil hlavu drôteným okom a chytil sa. Pár takýchto už predtým chytili a ich mäso bolo veľmi chutné. Evanlyn sa smutne usmiala, keď si uvedomila, ako by v minulosti proti takému krutému spôsobu zabíjania zvierat ostro protestovala. Teraz zažívala len pocit uspokojenia z toho, že dnes budú mať čo jesť.

Je zvlášťne, ako prázdny žalúdok dokáže zmeniť pohľad na svet, pomyslela si, keď strkala úlovok do vreca. Znova nastražila oko a nasypala okolo trochu obilia. Potom sa postavila a nespokojne sa zamračila, keď zistila, že má na kolenách dva veľké flaky od mokrého snehu.

Ešte skôr, než začula šramot, vycítila, že medzi stromami za jej chrbtom sa niečo pohlo. Chcela sa otočiť.

Prv než sa stačila pohnúť, ucítila na krku železný stisk, a keď vydesene zalapala po dychu, prikryla jej ústa i nos ruka v kožušinovej rukavici, ktorá odporne páchla dymom, potom a špinou a umlčala jej volanie o pomoc.

Dva

Zlesa vyšli na lúku dvaja jazdci. V teutlandskom predhorí bol nástup jari viditeľnejší ako vo vysokých horách, ktoré sa zdvíhali za ním. Tráva na lúke sa zelenala a ostrovččky snehu sa vyskytovali len ojedinele, na miestach, ktoré po väčšinu dňa zostávali v tieni.

Náhodného pozorovateľa by asi zaujal pohľad na kone, ktoré nasledovali oboch jazdcov. Z diaľky by bolo možné oboch mužov pokladať dokonca za obchodníkov, ktorí chcú využiť prvú príležitosť, aby prešli cez priesmyky do Skandije a zarobili na vysokých cenách, ktoré boli kupci ochotní zaplatiť za prvý jarný tovar.

Ale pri bližšom skúmaní by sa ukázalo, že muži nie sú obchodníci, ale ozbrojení bojovníci.

Menší z nich, bradáč oblečený v zvláštnom sivozele-
nom, škvrnitom plášti, ktorý akoby sa menil pred očami,
mal cez plece zavesený dlhý luk a na rázsoche sedla
puzdro so šípami.

Jeho spoločník bol väčší a mladší. Na sebe mal obyčajný hnedý plášť, ale lúče prvého jarného slniečka sa pri krku a na rukách odrážali od drôtenej zbroje a spod plášte na boku vyčnievala pošva dlhého meča. Celok dopĺňal malý okrúhly štít, zdobený hrubo načrtnutým obrázkom dubového listu, zavesený na chrbte.

Tak, ako sa odlišoval vzhľad oboch mužov, líšili sa aj ich kone. Mladík sedel na veľkom hnedákovi, ktorý mal dlhé nohy, mohutný zadok i hrud' a bol stelesnením správneho bojového koňa. Na uzde za ním klusal ďalší bojový kôň, v tomto prípade čierny. Kôň druhého muža bol oveľa menší, huňatý, so súdkovitým telom, vlastne skôr pony. Bol statný a bolo vidieť, že je aj vytrvalý. Za ním klusal ďalší takýto koník s ľahkým nákladom vecí, ktoré boli potrebné na táborenie a na cesty. Nepotreboval žiadnu vodiacu uzdu; poslušne a ochotne nasledoval jazdca.

Horác natáhoval krk a prezeral si vysoké vrcholky, ktoré sa vypínali pred nimi. Žmúril oči, pretože od snehu, ktorého hore v horách ležalo ešte veľké množstvo, sa iskrivo odrážali slnečné lúče.

„Mám tomu rozumieť tak, že pôjdeme tamto cez to?“ opýtal sa.

Halt sa na neho úkosom pozrel, s nepatrným náznakom úsmevu. Horác, zaujatý skúmaním horského chrbta v popredí, to však nepostrehol.

„Nie cez,“ opravil ho hraničiar. „Skrz.“

Horác zamyslene zvrátil čelo. „Je tam nejaký tunel?“

„Priesmyk,“ spresnil Halt. „Úzka tiesňava, ktorá sa kľukatí v nižšej časti hôr a dovedie nás až do Skandije.“

Horác chvíľu o poznatku premýšľal. Potom si Halt vši-

mol, ako sa chlapcovi zdvíhajú plecía a pomaly nadychuje sa. Vedel, že tento pohyb veští ďalšiu otázku. Zavrel oči a zaspomínal na časy, keď bol ešte sám a život sa nekladal z nekonečného radu otázok. Ten čas sa zdal byť taký vzdialený.

Potom si priznal, že mu stav vecí, aký je teraz, napodiv vyhovuje. Pravdepodobne sa pri čakaní na ďalšiu otázku nezatváril dostatočne prívetivo, pretože Horác pevne a odhodlane zomkol pery. Zrejme niečo vycítil a rozhodol sa, že nebude Halta obťažovať ďalším vypytovaním. Teda aspoň zatiaľ.

Lenže Haltovi to nerobilo dobre. Teraz, keď otázka nezaznela, by ho veľmi zaujímalo, čoho by sa týkala. Naraz mal pocit, že dnešnému predpoludniu niečo chýba. Chcel ten pocit zahnať, ale nedarilo sa mu to. Podľa všetkého Horác premohol svoju takmer nepremožiteľnú potrebu okamžite vysloviť otázku, ktorá mu prišla na um.

Halt pár minút vyčkával, ale okrem cinkania postrojov a vrzgania kože sediel sa neozývalo nič. Nakoniec to už hraničiar nevydržal.

„Čo?“

Otázka z neho vyletela trochu prudšie, ako pôvodne zamýšľal. Horácov hnedák sa vyľakal a odtancoval pár krokov nabok.

Horác sa snažil koňa upokojiť. Urazene sa pozrel na svojho spoločníka a vodcu.

„Čo?“ opýtal sa Halta. Menší muž podráždene mávol rukou.

„To by som práve rád vedel,“ rozhorčil sa. „Čo?“

Horác sa na neho pozorne pozrel. Jeho pohľad až veľmi nápadne pripomínal výraz, s ktorým sledujeme nie-

koho, kto sa práve zbláznil. Haltovu rozrušenú náladu to však nijako nevylepšilo.

„Čo?“ nechápal už úplne zmätený Horác.

„A prestaň s tým!“ durdil sa Halt. „Neopakuj stále moje slová! Pýtam sa ťa, ,čo‘, tak mi neodpovedaj ,čo‘, rozumieš?“

Horác poslednú otázku krátko zvážil a odzbrojujúcim spôsobom odvetil: „Nie.“

Halt sa zhlboka nadýchol a obočie sa mu stiahlo do ostrého včeka, pod ktorým oči iskrili od zlosti. Ale skôr, než stačil niečo povedať, Horác ho predišiel.

„Na čo sa ma pýtate tým ,čo?“ opýtal sa, a aby bola otázka ešte zrozumiteľnejšia, dodal: „Alebo inak povedané, prečo sa ma pýtate ,čo?“

Halt nijako neskrýval, že sa núti zostať pokojný a veľmi zreteľne predniesol: „Chcel si sa ma na niečo opýtať.“

Horác sa zamračil. „Áno?“

Halt kývol. „Videl som, ako sa nadychuješ, aby si sa opýtal.“

„Aha,“ povedal Horác. „A na čo?“

Halt na niekoľko sekúnd onemel. Otvoril ústa, zase ich zavrel, potom konečne našiel silu prehovoriť.

„Práve na to som sa ťa pýtal,“ pripomenul. „Keď som povedal ,čo‘, pýtal som sa ťa, na čo sa ma chceš opýtať.“

„Ja som sa vás nechcel opýtať ,čo‘,“ bránil sa Horác. Halt sa na neho podozrievavo pozrel. Pomyslel si, že Horác si možno z neho drzo uťahuje a v duchu sa mu posmieva. Potom by mu ale musel vysvetliť, že toto by si nemal dovoľovať niekto, kto je len učňom. Hraničiarci nie sú ľudia, ktorí prijímajú posmech zhovievavo. Sústredene sa zadíval na chlapcovu úprimnú tvár a úprimné modré oči a usúdil, že ho podozrieva neprávom.

„Takže ešte raz, na čo si sa ma to teda chcel opýtať?“

Horác sa znova nadýchol a potom zrozpačiteľ. „Už neviem,“ odpovedal. „O čom sme to hovorili?“

„To je jedno,“ zahundral Halt a popohlnal Abelarda do krátkeho cvalu, aby svojho spoločníka predišiel.

Ďalej si niečo rozčúlene mumlal popod fúzy a Horácovi sa podarilo začuť pár viet, medzi nimi „popletení učni, čo si nedokážu zapamätať ani to, čo pred chvíľou sami povedali“. Pochopil, že predchádzajúce dohadovanie Halta rozladilo. Zvrátil čelo a v myšlienkach sa snažil opäť vrátiť k bodu, keď sa chystal nastoliť otázku. Mal pocit, že ju Haltovi dlhuje – čo bolo divné, pretože vždy, keď sa Halta na niečo opýtal, ten len zavzdychal a prevrátil oči.

Tento hraničiar je čudný patrón, pomyslel si. A ako to už býva, vo chvíli, keď sa nepokúšal spomenúť si na otázku, prihlásila sa sama.

Tentoraz ju okamžite vyhrkol. Aby ju nezabudol alebo aby mu to niečo neprekazilo.

„Je tam veľa priesmykov?“ zakričal na Halta.

Hraničiar sa otočil a pozrel sa na Horáca. „Čo?“ opýtal sa.

Horác sa obozretne rozhodol prejsť skutočnosť, že týmto slovom sa opäť dostávajú na horúcu pôdu. Ukázal rukou smerom k horám, ktoré sa pred nimi hrozivo týčili.

„V tých horách. Vedie do Skandije veľa priesmykov?“

Halt na chvíľu zadržal Abelarda, aby ich hneďak dohonil, a potom pokračoval ďalej.

„Tri alebo štyri,“ povedal.

„A Skandijci ich nestrážia?“ opýtal sa Horác. Pripadalo mu logické, že by mali.

„Samozrejme, strážia,“ odpovedal Halt. „Hory sú ich najdôležitejšou ochranou.“

„A máte plán, ako sa cez ne dostaneme?“

Hraničiar zaváhal. Táto otázka mu ležala v hlave od toho času, čo vyšli z hradu Montsombre. Keby bol sám, nebol by pre neho žiadny problém niekadiaľ nepozorovane preklízuť. S Horácom idúcim na veľkom, bujnom bojovom koni to bolo trochu zložitejšie. Niekoľko nápadov mal, ale pre žiadny sa zatiaľ nerozhodol.

„Niečo vymyslím,“ slúbil a Horác potešený predstavou, že Halt určite na niečo príde, spokojne pokýval hlavou. Bol presvedčený, že práve toto vedia hraničiar najlepší. A to najlepší, čo môže urobiť bojový učeň, je nechať hraničiara premýšľať a sám sa postarať, aby cestou uštedril výprask každému, kto si ho zaslúži. Spokojný so svojím údelom sa pevne usadil v sedle.

Haltovi sa uľavilo. Teraz už vedel, na čo sa chcel Horác predtým opýtať.

Náhle sa však pochybnosť vrátila s dvojnásobnou silou. Čo keď bola pôvodná otázka iná a zostala ešte stále nevyslovená? Nezniesol tú neistotu.

„Tak na toto si sa chcel opýtať, je to tak?“

Horác sa na neho trochu začudovane pozrel. „Č...?“ začal, rýchlo sa však opravil a vyjadril sa oveľa priateľnejšie. „Totiž, prepáčte, nerozumel som.“

Halt rozpačito pokrčil plecami. „Tá otázka – ohľadne priesmyku. To bola tá, na ktorú si sa chcel predtým opýtať?“ Pýtal sa tónom človeka, ktorý pozná odpoveď, ale chce sa len ubezpečiť.

„Myslím, že áno,“ zadumane odvetil Horác. „Už ani neviem... Trochu ste ma zmiatli,“ uzatvoril nepresvedčivo.

A keď teraz Halt vyrazil vpred, Horác si bol istý, že začul niekoľko slov, ktoré sa nedali opakovať.

Tri

Hrak Hvezdár, kapitán vlčej lode a jeden z hlavných skandijských vojnových jarlov, kráčal Ragnakovým sídlom priamo k Veľkej dvorane. Na tvári sa mu zračili chmúry. Obdobie nájazdov sa začne čo nevidieť a on mal mnoho práce. Bolo treba opraviť loď a nanovo ju vybaviť. A najviac zo všetkého bolo treba doladiť posledné drobnosti, a to sa dá, len keď sa pár dní strávi na mori.

Predvolanie k Ragnakovi neveštilo nič dobré pre jeho plány. Hlavne preto, že mu ho odovzdával Borsa, oberjarlov hilfmann alebo najvyšší správca. Vždy, keď bol Borsa v niečom namočený, spravidla to znamenalo, že Ragnak chcel Erakovi zveriť nejakú menšiu úlohu. Alebo skôr väčšiu, pomyslel si s trpkým úsmevom kapitán.

Bolo už dávno po raňajkách, takže keď dorazil, v sieni sa pohybovalo len pár sluhov, ktorí upratovali. Na druhom konci, pri mohutnom stole z borového dreva, vpravo od Ragnakovho stolca – čo bolo veľké kreslo z borovice slúžiace skandijskému vládcovi ako trón – sedeli

Ragnak a Borsa s hlavami sklonenými nad hromádkou pergamenových zvitkov. Erak zvitky poznal. Boli to súpisy daní z rôznych miest a oblastí z celej Skandije. Ragnak bol nimi posadnutý. A čo sa Borsu týkalo, dane boli to jediné, pre čo žil. Dýchal pre ne, spal s nimi, snívalo sa mu o nich a beda každému jarlovi, ktorý by sa pokúsil Ragnakovi odovzdať menej alebo si nárokovať nejakú zľavu, ktorá by neobstála pri Borsovom starostlivom skúmaní.

Erak si dal dva a dva dohromady a ticho si povzdychol. Najpravdepodobnejší záver, ku ktorému dospel na základe predvolania a z haldy daňových hlásení na stole, bol ten, že ho zase pošlú vyberať dane.

Vyberanie daní Eraka vôbec netešilo. Drancoval cudzie územia, bol morským vlkom, pirátom a bojovníkom. Tým pádom stál skôr na strane dlžníkov, ako na strane oberjarla a jeho horlivého hilfmannu. Bohužiaľ, v predchádzajúcich prípadoch bol pri vyberaní oneskorených platieb alebo nedoplatkov až príliš úspešný. A preto teraz, len čo sa objavila aj najmenšia pochybnosť o sume, ktorú dlhoval na daniach niektorý kraj či osada, Borsa okamžite rozhodol, že problém vyrieši Erak.

A čo bolo ešte horšie, Borsa i Ragnak veľmi oceňovali jeho prístup k práci a spôsob, akým ju robil. Eraka však takéto úlohy nebavili, považoval ich za otravné a pod svoju úroveň, takže si dal záležať, aby mu zabrali čo najmenej času. Otáľanie, hádky, prepočítavanie dlžných súm, preverovanie a schvaľovanie odpočtov, to nebolo nič pre neho. Erak volil priamočiary postup a ten spočíval v tom, že dotyčnú preverovanú osobu schmatol, priložil jej pod bradu širokú obojstrannú sekeru a vyhrážal

sa ublížením na zdraví, pokým nebudú všetky dane do poslednej okamžite zaplatené.

Erak bol bojovník preslávený po celej Skandiji. Vlastne mu vadilo, že ho nikto nikdy nevyzval, aby svoju hrozbu splnil. Všetci dlžníci, ktorých navštívil, vždy bez najmenšieho odporu či zaváhania zaplatili patričnú sumu, a často i s malým prídavkom, ktorý vôbec nebol predmetom pôvodného sporu.

Keď Erak prechádzal medzi lavicami, obaja muži za stolom zdvihli zrak. Veľká dvorana sa používala na mnoho účelov. Ragnak a jeho najbližší prívrženci v nej stolovali. Bola však aj miestom konania všetkých hostín a slávnostných zhromaždení. A malý otvorený prístavok, kde Ragnak s Borsom práve čítali daňové súpisy, bol zároveň aj oberjarlovým úradom. Do dvorany mali kedykoľvek voľný prístup všetci členovia užšieho i širšieho vedenia, takže Ragnak tu nemal takmer žiadne súkromie. Ale on nepatril k tým, kto by ho potreboval. Vládol otvorene a svoje štátnické rozhodnutia verejne oznamoval.

„Á, Erak, už si tu,“ povedal Borsa a Erak si nie po prvý raz pomyslel, že hilfmann má vo zvyku hovoriť o veciach, ktoré sú jasné ako facka.

„O koho ide tentoraz?“ opýtal sa odovzdane. Vedel, že nemá zmysel presviedčať ich, aby od tohto úmyslu upustili, takže ho radšej hneď prijal. Keď bude mať šťastie, bude to niektoré z malých miest dole na pobreží, a tak zároveň bude mať príležitosť preveriť posádku i vlčiu loď.

„Ostkrag,“ oznámil oberjarl a Erakove nádeje, že z úlohy vzíde aspoň niečo užitočné, klesli na nulu. Ostkrag ležal ďaleko vo vnútrozemí smerom na východ. Bola to malá osada za horským pásmom, ktoré tvorilo

zubatý chrbát Skandije, a cesta k nej viedla iba cez hory alebo niektorým z pol tucta klukatých priesmykov, ktoré sa vinuli medzi nimi.

V tomto prípade to znamenalo nepohodlné cestovanie na koni tam a späť, čo bol pre Eraka zvlášť nepríjemný spôsob prepravy. Pri pomyslení na pohorie, ktoré sa vypínalo nad Hallasholmom, mu hlavou blyskla spomienka na dvoch araluenských otrokov, ktorým pred niekoľkými mesiacmi pomohol utiecť. Zaujímal ho, čo sa s nimi stalo, či sa im podarilo dostať sa do loveckej chaty v horách a či prežili posledné zimné mesiace. Uvedomil si, že Borsa i Ragnak čakajú na odpoveď.

„Ostkrag?“ zopakoval. Ragnak netrpezlivo prikývol.

„Ich štvrtročná splátka sa oneskorila. Chcem, aby si tam zašiel a popohнал ich,“ povedal oberjarl. Erakovi neušlo, že Ragnakovi sa veľmi nedarí skrývať záblesk chamtivosti, ktorý sa v jeho očiach objavil pri každej zmienke o daniach a o ich platení.

„Nemôžu meškať dlhšie ako týždeň,“ pokúšal sa získať čas, ale Ragnak sa nenechal ovplyvniť a ďalej zúrivo vrtel hlavou.

„Desať dní!“ vyhrkol. „A nie je to po prvý raz! Už som ich raz varoval, je to tak, Borsa?“ obrátil sa na hilfmannu o podporu, a tú obratom dostal.

„Jarlom v Ostkragu je Sten Kladivo,“ povedal Borsa, akoby to stačilo na vysvetlenie. Erak na neho nechápavo hľadel. Borsa zádrapčivo pokračoval: „Mal by sa volať Sten Lepidlo. Peniaze sa ho držia ako prilepené, a i keď všetko zaplatí, vždy nás nechá čakať dlho po termíne splatnosti. Je na čase, aby sme mu dali príučku.“

Erak sa trochu posmešne pozrel na mužička so svalmi

ako blato. Borsa vedel mimoriadne dobre hroziť – pokiaľ mal po ruke niekoho, kto bol schopný jeho hrozby splniť.

„Chceš povedať, že je na čase, aby som mu dal príučku *ja*,“ upresňoval, ale Borsa si posmech v jeho hlase nevšimol.

„Presne tak!“ povedal s istým uspokojením. Ale Ragnak bol vnímavejší.

„Sú to predsa moje peniaze, Erak,“ zdôraznil, akoby sa ho to netýkalo. Erak sa mu pevne zadíval do očí. Prvýkrát si uvedomil, že Ragnak starne. Kedysi ohnivo ryšavé vlasy stratili lesk a šediveli. Eraka toto zistenie prekvapilo. Na sebe rozhodne žiadne starnutie nepozoroval a Ragnak zas nebol oveľa starší od neho. Teraz si však na oberjarlovi všimol aj iné zmeny. Vlasy mal prešedivené, líca ovisnuté a brucho pekne okrúhle. Uvažoval, či sa aj on sám nemení, ale potom tú myšlienku zavrhol. Každé ráno sa díval do zrkadla a žiadne výrazné zmeny na svojej tvári nezaznamenal. Usúdil, že príčinou bude určite náročné postavenie oberjarla.

„Bola krutá zima,“ namietol. „Cez priesmyky sa možno ešte nedá prejsť. Koncom zimy napadlo veľa snehu.“

Prešiel k veľkej mape Skandije, ktorá visela na stene za Ragnakovým stolom. Našiel Ostkrag a ukazovák naznačoval cestu k najbližšiemu priesmyku.

„Hadí priesmyk,“ povedal skôr sám pre seba. „Mohlo sa stať, že všetok neskorý sneh a rýchly odmäk tam spôsobili zosuvy pôdy.“ Otočil sa k Ragnakovi a Borsovi a ukazoval na príslušné miesto.

„Čo keď kuriéri zatiaľ jednoducho nemohli prejsť?“ naznačil. Ragnak zavrtel hlavou. Erak opäť vnímal jeho

podráždenosť, nezmyselnú zlobu, ktorá sa ho v poslednom čase zmocnila vždy, keď sa niekto protivil jeho vôli alebo nesúhlasil s jeho názorom.

„Môže za to Sten, viem to,“ tvrdohlavo trval na svojom. „Keby to bolo inak, dal by som ti za pravdu, Erak.“ Erak kývol a veľmi dobre vedel, že je to lož. Ragnak zriedkakedy s niekým súhlasil, najmä keby to znamenalo, že musí zmeniť svoje stanovisko. „Zájdí tam a vyber od neho peniaze. Keď sa bude vzpierať, zatkni ho a priveď sem. Vlastne, zatkni ho, aj keď sa vzpierať nebude. Vezmi si so sebou dvadsať mužov. Chcem, aby na vlastnej koži pocítil, čo znamená skutočná moc. Už ma otravuje robiť blázna týmto bezvýznamným jarlom.“

Erak sa na neho trochu prekvapene pozrel. Zatknutie jarla v jeho vlastnom sídle sa nedalo brať na ľahkú váhu – hlavne v prípade, keď išlo o drobný priestupok, akým je oneskorené platenie daní. Vyhýbať sa plateniu daní sa medzi Skandijcami považovalo za samozrejmosť. Bola to taká hra. Keď niekoho nachytali, zaplatil, a tým to skončilo. Erak si nespomínal, že by niekoho za niečo také zaharbili zatknutím. Skandijci boli ľudia slobodní a nezávislí a boli na to pyšní. A vernosť najbližšiemu nadriadenému jarlovi považovali za dôležitejšiu ako povinnosť voči hlavnému sídlu, kde panoval Ragnak.

„To by asi nebolo veľmi múdre,“ povedal ticho a Ragnak rozhnevane zdvihol hlavu od pergamenových zvitkov.

Prenikavo sa zahľadil Erakovi do očí.

„O tom, čo je múdre, rozhodujem ja,“ zavrčal. „Oberjarl som ja, nie ty.“

Boli to urážlivé slová. Podľa zvyklostí mohol Erak ako významný jarl vyjadriť svoj názor, aj keby mal odporovať

názoru najvyššieho vodcu. Zadržal zlostné odseknutie, ktoré sa mu dralo na pery. Keď bol Ragnak v takejto nálade, nemalo zmysel ešte viac ho dráždiť.

„Viem, že si oberjarl, Ragnak,“ povedal pokojne. „Ale Sten je jarl svojím vlastným pričinením a neskoré platenie môže mať oprávnený dôvod. Zatýkať ho za týchto okolností by mohlo zbytočne vzbudiť odpor.“

„Sto hromov, hovorím ti, že nemá žiadny, ako ty vravíš, ‚oprávnený dôvod!‘“ Ragnakovi sa zúžili oči a líca mu horeli hnevom. „Kradne a odporuje, preto si zaslúži, aby bol potrestaný - ako výstraha pre ostatných!“

„Ragnak...“, začal Erak svoj posledný pokus vyhovoriť mu to. Tentoraz mu do reči skočil Borsa.

„Jarl Erak, rozkazy poznáš! Teraz urob, čo ti bolo prikázané!“ zakričal prísne. Erak sa na neho rozhnevane otočil.

„Hilfmann, počúvam a plním len oberjarlove rozkazy. Tvoje nie.“

Borsa si uvedomil svoju chybu. Ustúpil pár krokov, aby mal istotu, že ho od Eraka delí doska stola, a uhol očami pred jeho pohľadom. Nastalo napäté ticho. Nakoniec si Ragnak zrejme uvedomil, že nejaký ústupok – aj keď nie veľký, je potrebný. Nahnevane vyhlásil: „Pozri, Erak, jednoducho choď a tie dane od Stena vyber. A keď to bude schválne nejako preťahovať, tak ho prived' sem na súd. Súhlasíš?“

„A keď bude mať oprávnený dôvod?“ trval na svojom Erak.

Oberjarl odovzdane mávol rukou. „Keď bude mať oprávnený dôvod, tak ho nechaj tak. Stačí ti to?“

Erak prikývol. „V tom prípade to urobím,“ súhlasil.

A pretože Ragnak musel mať za každú cenu posledné

slovo, podpichoval ďalej: „Ale, vázne? No, to je od teba pekné, jarl Erak. Tak vypravíš sa skôr, než príde leto?“

Erak meravo kývol a otočil sa. Získal zadné vrátka, ktoré potreboval. Čo sa jeho týkalo, skutočnosť, že Ragnak lezie niekomu krkom, je dostatočným dôvodom neplatiť dane včas. Ale až sa vráti bez zatknutého Stena, bude musieť nájsť iné slová, ktorými to vyjadrí.

Will sa trhnutím prebral. Sedel na okraji verandy a pochopil, že asi na chvíľu zaspal. Zachmúrene uvažoval, koľko času v poslednom období prespal. Evanlyn hovorila, že sa to dalo čakať, pretože potrebuje znova nabrať silu. Asi mala pravdu.

Navyše, okolo chaty, v ktorej žili odvtedy, čo utiekli zo skandíjskej pevnosti, sa toho nedalo veľa robiť. Will upratal, umyl riad po raňajkách, potom zastlal a trochu upratal. Zabralo mu to asi pol hodiny. Potom v prístavku za chatou vykefoval ponyho, až sa mu srsť len tak leskla. Koník sa, akoby prekvapene, pozrel na Willa a potom na seba. Zrejme nikdy nikto nevenoval jeho vzhľadu toľko starostlivosti.

Chvíľu sa bezcieľne potuloval po malej čistinke a prezeral si miesta, kde pod snehovou pokrývkou začali vyčnievať ostrovčeky hnedej mokrej trávy. Letmo zvažoval, že by vyrobil ďalšie oká, ale nakoniec tento nápad zamietol. Mali ich viac, ako potrebovali. Nudil sa a pripadal

si neužitočný. Posadil sa na verandu a čakal na Evanlyn. Slniečko hrialo a on si pravdepodobne trochu zdriemol.

Náhle si ale uvedomil, že slnko už nehreje. Presunulo sa za čistinku a na chatu dopadali len dlhé tieň borovíc. Odhadoval, že už muselo byť neskoré popoludnie.

Čelo sa mu zachmúrilo. Skoro predpoludním odišla Evanlyn prezrieť pasce. A aj keď zobral do úvahy skutočnosť, že pasce museli posúvať od chaty stále ďalej a ďalej, mala dosť času na to, aby sa k nim dostala, prezrela ich a opäť sa vrátila. Bola preč najmenej tri hodiny, ak nie viac.

Jedine, že by sa vrátila a nechcela ho budieť, keď videla, že spí. Aj keď zmeravené kĺby protestovali, vstal a išiel sa pozrieť do chaty. Nič nenasvedčovalo tomu, že by tam Evanlyn bola. Vreca na zver ani jej hrubý vlnený plášť tu neboli. Will sa zamyslene mračil, chodil po čistinke pred chatou sem a tam a uvažoval, čo by mal urobiť. Želal si, aby vedel presne, ako dlho je preč, a hneval sa na seba, že zaspal. Pri myšlienke, čo sa asi mohlo Evanlyn stať, sa mu nepríjemne zovrel žalúdok. Zostavil si zoznam možností.

Mohla zísť z cesty a teraz blúdila hustým, zasneženým lesom a snažila sa nájsť cestu naspäť. To sa síce mohlo stať, ale bolo to nepravdepodobné. Chodníčky, ktoré viedli k pascám, označil nenápadnými značkami a Evanlyn vedela, kde ich hľadať.

Možno sa zranila. Mohla spadnúť a vyvrtnúť si členok. Cestičky boli zarastené a miestami veľmi príkre. Toto sa mohlo stať. Možno niekde leží, uviazla v snehu, neschopná chôdze. A popoludnie sa už pomaly chýli k večeru.

Tretou možnosťou bolo, že niekoho stretla. A každý, na koho by v týchto horách natrafila, by mohol byť potenciálny nepriateľ. Mohli ju znova zajať Skandijci. Srdce

sa mu prudko rozbúšilo. Bolo zrejmé, že s otrokyňou, ktorá utiekla, by nemali ani najmenšie zľutovanie. A aj keď im predtým Erak pomohol, ťažko by to mohol urobiť ešte raz – aj keby mal príležitosť.

Počas týchto úvah začal prechádzať po chate a baliť si veci. Pôjde Evanlyn hľadať. Jeden kožený mech naplnil vodou z potoka, ktorú každý deň nosil čerstvú, a do vaku napchal pár kúskov studeného mäsa. Zašnuroval si vysoké ťažké topánky – rýchlo omotával remienky až ku kolenám. Z háka za dvermi zvesil kazajku z ovčej kože.

Keď na to príde, uvažoval, najpravdepodobnejšia je možnosť číslo dva. Mohlo sa stať, že Evanlyn niekde leží zranená a nemôže chodiť. Uvedomoval si, že pravdepodobnosť, že ju znova zajali Skandijci, je naozaj mizivá. Predsa len bolo ešte veľmi skoro na to, aby sa ľudia vydali do hôr. Jediným dôvodom by bol lov zveri. A tej bolo zatiaľ veľmi málo, než aby sa niekomu vyplatilo plahočiť sa hlbokým snehom, ktorý ešte v prevažnej časti hôr ležal. Nie, podľa všetkého je Evanlyn v bezpečí, ale nemôže ísť sama.

Takže by mal dať ponymu uzdu, osedlať ho a vydať sa s ním po stopách Evanlyn, aby ju mohol naspäť do chaty odviezť. Vôbec nepochyboval, že ju nájde. Bol už skúsený stopár, i keď zďaleka nie taký dobrý ako Halt alebo Gilan, a nájsť stopy dievčiny v snehu by malo byť pomerne ľahké.

A predsa... nejako sa mu nechcelo brať ponyho so sebou. Koník by narobil zbytočný hluk a Will mal neodbytný pocit, že musí byť opatrný. Aj keď pravdepodobnosť, že by Evanlyn stretla nejakých cudzincov, bola malá, vyľúčiť sa nedala. Bolo múdrejšie postupovať nenápadne,

kým nezistí, ako sa naozaj veci majú. Keď sa takto rozhodol, stiahol z postelí deky, zroloval ich a zavesil cez plece. Možno bude musieť stráviť noc vonku a bude lepšie, keď bude pripravený. Od ohniska zobral kresadlo a zastrčil ho do vrečka.

Konečne bol pripravený na cestu. Zastavil sa pri dverách a naposledy sa poobzeral po chate, či by sa mu ešte niečo nehodilo. Vedľa dverí bol opretý malý lovecký luk a puzdro so šípmi. Niečo ho vyzvalo, aby tieto veci zdvihol. Navliekol si puzdro na chrbát k zmotaným prikrývkam. Potom mu prišlo na um ešte niečo, vrátil sa k ohnisku a z popola vytiahol zuhoľnatený kúsok dreva.

Kostrbatými písmenami napísal zvonka na dvere: „Hľadám ťa. Počkaj tu.“

Mohlo sa totiž stať, že Evanlyn sa po jeho odchode vráti, a Will chcel mať istotu, že neodíde a nepôjde ho hľadať, zatiaľ čo on bude hľadať ju. Keby sa predsa len vrátila, stopy by ho aj tak zaviedli sem.

Chvíľku sa zaoberal napínaním tetivy luku. Akoby mu v hlave znel Haltov hlas: „Povolený luk je len zbytočná príťaž. Zbraňou je luk s napnutou tetivou.“ Pochybovačne si luk prezeral. Ako zbraň práve nevyzerá, pomyslel si. Ale luk a malý nôž v opasku bolo všetko, čo mal. Prešiel čistinkou a vyhládal šnúru odtlačkov Evanlyniných topánok v snehu. Poludňajšie jarné slniečko ich síce rozohrievalo, ale ešte stále boli vidieť. Rovnomerným vytrvalým poklusom sa pustil do lesa.

Evanlyninu stopu sledoval ľahko, vinula sa smerom

hore do vyššie položených častí hôr. Will čoskoro prešiel z rovnomerného klusu do chôdze. Ťažko dýchal a uvedomil si, ako je na tom biedne. Boli časy, keď takéto tempo vydržal celé hodiny a dokázal zložiť veľké vzdialenosti. Teraz ani nie po dvadsiatich minútach dychčal od námahy a už mal toho dosť. Sklamane potriasol hlavou a pokračoval v sledovaní stôp.

Pochopiteľne, uľahčovala mu to skutočnosť, že dobre vedel, kadiaľ Evanlyn išla. Pred niekoľkými dňami jej pomáhal nastražiť oká. Spomenul si, že vtedy postupovali pomalšie a často odpočívali, aby sa veľmi nevyčerpal. Evanlyn sa zdráhala nechať ho ísť tak ďaleko, ale uznala, že inak to nejde. Nemala vôbec poňatia, ako a kam položiť oká, aby šanca, že v nich zvieratá uviaznu, bola čo najväčšia. V tom bol odborník Will. Vedel, ako hľadať a nájsť drobné stopy, ktoré napovedali, kadiaľ sa pohybujú králiky a vtáky a kde s najväčšou pravdepodobnosťou neopatrne strčia hlavu do nastraženej slučky.

V to predpoludnie trvala Evanlyn cesta k pascám asi štyridsať minút. Will túto vzdialenosť zvládol za hodinu a štvrt' a čím ďalej išiel, tým častejšie sa zastavoval, aby popadol dych. Zastávky ho hnevali, pretože vedel, že tak prichádza o denné svetlo. Inak to ale nešlo. Nemalo zmysel štváť sa do úplného vyčerpania. Musel si šetriť sily, aby mohol Evanlyn v prípade potreby pomôcť – až ju nájde.

Kým dorazil k stromu so značkou označujúcou začiatok radu pascí, slnko kleslo za horský hrebeň. Siahol na zárez v kôre, a keď odvracal hlavu, aby sa pozrel na druhú stranu medzi borovice, kútikom oka niečo zachytil. Niečo, pri čom sa mu takmer zastavilo srdce.

V snehu boli zreteľné odtlačky konských kopýt – a prekryvali stopu, ktorú zanechala Evanlyn. Nieкто ju sledoval.

Will zabudol na únavu a napoly v predklone utekal hustým lesom k miestu, kde bolo položené prvé oko. Pošliapaný sneh veštil stopy zápasu. Will si pokľakol a snažil sa z neho prečítať príbeh, ktorý sa tu odohral.

Najsťôr prázdne oko: videl, že Evanlyn znova položila slučku, sneh okolo nej uhladila a nasypala trochu zrna. Takže, keď predtým dorazila, v oku bolo nejaké zviera.

Postúpil ďalej a prezeral si odtlačky ľudských nôh, ktoré sa zozadu priblížili k Evanlyn, ktorá kľáčala a bola zabratá do pokladania novej slučky a najskôr aj naradovaná, že má úlovok. Stopy koňa, ktoré si predtým všimol, skončili asi dvadsaťpäť krokov odtiaľ. Zviera bolo zrejme vycvičené, aby sa správalo potichu – podobne, ako to vedeli hraničiarске kone. Pri tomto zistení ho nepríjemne zamrazilo. Nepáčila sa mu predstava nepriateľa, ktorý má také možnosti – a teraz už vedel, že ide o nepriateľa. Cvičené oko veľmi jasno rozoznalo stopy zápasu medzi Evanlyn a druhou osobou. Priamo toho muža videl – myslel si, že to bol muž – ako sa ticho prikradol, chytil ju a napriek veľkému odporu ju odtiahol snehom preč.

Divoko rozrytá zem prezrádzala, že Evanlyn sa bránila a kopala. Potom zrazu odpor ustal a k miestu, kde čakal kôň, viedli dve malé brázdy. Will pochopil, že ich vyryli Evanlynine päty, keď muž vliekol jej bezvládne telo.

Bola v bezvedomí. Alebo mŕtva, pomyslel si. Ľadová ruka mu zovrela srdce. Rázne tu myšlienku odohnal.

„Nemalo by zmysel vláčiť ju niekam preč, keby ju za-

bil,“ presvedčoval sám seba. A takmer tomu aj uveril. Ale keď sledoval stopy vedúce späť k hlavnej ceste a potom opačným smerom, akým viedla cesta k chate, do útrob sa mu stále viac zahryzávala neistota.

Bol rád, že vzal prikrývky. Podľa všetkého bude chladná noc. Bol rád, že si zobral aj luk, ale ľutoval, že nemá svoj spoľahlivý, dvojito zakrivený luk, ktorý stratil pri moste v Celtike. Bola to podstatne lepšia zbraň ako skandijský malý lovecký luk. A Will si bol až nepríjemne istý, že veľmi skoro bude nejakú zbraň potrebovať.

Päť

Svet bol hore nohami a poskakoval.

Evanlyn sa podarilo postupne zaostriť zrak a zistila, že visí dolu hlavou, tvárou takmer pri ľavej prednej nohe koňa. Táto poloha spôsobovala, že krv v hlave bolestivo tepala a rovnomerný klus, ktorý kôň udržoval, bolesť ešte zhoršoval. Všimla si, že je to červený hnedák s dlhou, hustou srstou, ktorá by nutne potrebovala vykefovať. Ten kúsok, čo mala pred očami, bol ulepený potom a zaschnutým blatom.

Pri každom pohybe koňa sa jej čosi tvrdého zarývalo do brucha. Pokúsila sa zavrtieť a vyhnúť sa tlaku, no za svoju snahu bola odmenená prudkým štuchnutím do šije. Vyrožila si to správne a prestala sa vrtieť.

Pootočila hlavu smerom dozadu a zazrela ľavú nohu svojho únoscu – bola pod dlhým kabátom pripomínajúcim sukňu a vo vysokej čižme z mäkkej kože. Dole pod kopytami koňa sa rýchlo mihal a odletoval sneh. Pochočila, že bola v bezvedomí nešetrne prehodená cez pred-

nú časť konského sedla. Tá vec, čo sa jej tupo zabodávala do brucha, bola asi sedlová hruška.

Náhle si spomenula: slabý šramot za chrbtom, ktorý skôr vycítila ako začula, a rozmazaný pohyb, keď sa začala otáčať. Ruka v kožušine, ktorá zapáchala potom a dymom, pritlačená na jej ústa, aby nemohla kričať. Ale široko-ďaleko aj tak nikto nebol, kto by ju počul, pomyslela si lútosťivo.

Boj trval krátko, útočník ju stiahol dozadu, aby jej zneвозмоžnil získať rovnováhu. Pokúšala sa vyslobodiť, kopala a hrýzla. Lenže hryzenie jej vzhľadom na mužovu hrubú rukavicu nebolo nič platné a kopanie bolo tiež nanič, pretože ju ťahal pospiatky. Nakoniec prišla náhla oslepujúca bolesť tesne za ľavým uchom a potom tma.

Pri spomienke na úder si vybavila trhanú bolesť za ľavým uchom. Bolo to zlé, niekto ju niesol neznámo kam. Ale možno ešte horšie bolo to, že nič nevidela, že sa nemohla pozrieť na človeka, ktorý ju zajal. Ohnutá tvárou k zemi nevidela ani krajinu, ktorou prechádzali. Takže keby náhodou utiekla, nepamätala by si žiadne orientačné body, ktoré by jej pomohli nájsť cestu späť.

Nenápadne otáčala hlavu nabok, aby si prezrela jazdca. On však zrejme pohyb postrehol, i keď sa snažila, aby bol čo najmenší, a dostala ďalšie zaucho. Presne to mi chýbalo, pomyslela si trpkó.

Pochopila, že klásť odpor k ničomu nevedie, takže sa snažila uvoľniť, aby sa jej išlo čo najpohodlnejšie. Nebol to úspešný pokus. Ale keď nechala hlavu voľne visieť dolu, bolesť za krkom a v pleciach trochu poľavila.

Zem pod ňou ubiehala: od predných konských kopýt odletoval sneh a pod ním sa objavovala mokrá hnedá

tráva. Usúdila, že schádzajú z kopca, pretože jazdec priťahol koňovi uzdu, aby na prudšom úseku spomalil krok. Cítila, ako sa jazdec zakláňa, s nohami zapretými v strmeňoch, aby pomohol koňovi udržať rovnováhu.

Na chodníku priamo pred nimi videla úsek pokrytý ľadom. Sneh sa pravdepodobne rozpustil a znovu zamrzol. Bol hladký, lesklý a kôň naň vkročil skôr, než stihla varovne vykriknúť. S nohami meravo natiahnutými sa kĺzal dolu a nedokázal sa zastaviť. Počula, ako jazdec od prekvapenia zastenal, nahol sa ešte viac dozadu, pevne priťahol uzdu a snažil sa koňa upokojiť. Ten sa však kĺzal a hrabal kopytami, až napokon opäť získal rovnováhu. Časť pokrytú ľadom prekonal a jazdec znova popohнал koňa do rovnomerného klusu.

Evanlyn si ten okamih zapamätala. Ak by taký ešte raz prišiel, mohla by sa pokúsiť o útek.

Zistila, že ku koňovi vlastne nie je priviazaná. Len cezeň visí ako vrece starých handier. Keby kôň spadol, dokázala by sa odkotúľať a zmiznúť skôr, než by sa jazdec vyhrabal na nohy. Tak si to aspoň predstavovala.

Dá sa povedať, že našťastie pre ňu – nemohla vidieť luk zavesený na mužovom chrbte ani puzdro plné šípov, ktoré viselo po jeho pravom boku – kôň ani raz nespadol. Prišlo niekoľko ďalších prudkých svahov a pár iných príležitostí, keď sa kôň znova kĺzal dolu, pričom mal predné nohy natiahnuté a zadnými zúfalo hľadal oporu. Ale ani v jednom prípade nestratil jazdec nad koňom vládu a kôň v najlepšom prípade poľakane zaerdžal. Konečne dorazili k cieľu. Poznala to, keď kôň spomalil a zastavil, a ona ucítila, ako ju nejaká ruka chytila za golier, stiahla dolu a odhodila na zem do mokrého snehu. Evan-

lyn sa bezmocne zvalila, ale po niekoľkých sekundách bola opäť pri zmysloch a začala sa obzerať okolo seba. Bola na čistine, kde stál malý tábor. Mohla si prezrieť aj svojho únoscu, pretože zosadol z koňa. Bol malý, územčistý a skoro celý zahalený do dlhého kožušinového kabáta, ktorý bol dolu veľmi široký. Na hlave mal špicatú kožuštinovú čiapku. Kabát skrýval široké nohavice ušité z tenkej plstenej látky a zastrčené do vysokých čižiem z jemnej kože, ktoré mu siahali ku kolenám.

Pristúpil k Evanlyn mierne kolísavou chôdzou človeka, ktorý trávi väčšinu života v sedle. Ostro rezané črty a šikmé oči, zvyknuté roky upierať pohľad cez veternú nehostinnú krajinu do veľkej diaľky, boli len ako úzke štrbiny. Kožu mal hnedú od slnka a líčne kosti vysoké. Krátky, široký nos a úzke pery. Na prvý pohľad pôsobil kruto. Potom svoj názor poopravila. Nebola to krutosť, ale ľahostajnosť. Keď sa k nej natiahol, schmatol ju za golier a nútil ju, aby sa postavila, v očiach sa mu neobjavila ani stopa súcitu alebo len záujmu.

„Vstaň,“ zrúkol na ňu. Prehovoril hrdelným hlasom s tvrdým prízvukom, ale porozumela. Hovoril podobne ako Skandijci. Evanlyn strávila so Skandijcami mnoho mesiacov a ich reč bola v podstate rovnaká ako araluenský jazyk. Nechala sa zdvihnúť na nohy. S prekvapením zistila, že je takmer rovnako vysoká ako on. Ale aj keď bol tento muž malý, sila, s akou ju vytiahol hore, bola pozoruhodná.

Až teraz si všimla luk a puzdro. Bola rada, že sa jej naskytna príležitosť, aby utiekla. Ani trochu nepochybovala o tom, že muž, ktorý s ňou lomcuje, vie aj skvelo strieľať. Cítila, že z neho vyžaruje nesmierne sebavedo-

mie a že si je istý, že je pánom situácie. Podľa luku usudzovala, že je lovec, ale dlhý zakrivený meč v mosadzou zdobenej pošve na ľavom stehne prezrádzal bojovníka.

Jej úvahy prerušilo hulákanie hlasov z tábora. Pozrela sa tým smerom a uvidela ďalších päť bojovníkov, ktorí boli podobne oblečení a ozbrojení. Ich kone, malé a huňaté, boli priviazané k povrazu natiahnutému medzi dvoma stromami. Na čistine stáli tri malé stany. Vyzerali, že sú z plsti. Uprostred čistiny v malom kruhu z kameňov praskal oheň a okolo neho boli usadení ostatní muži. Keď videli, že ich druh pred sebou postrkuje Evanlyn, vyskočili od prekvapenia.

Jeden vykročil vpred. Rázna chôdza a veliteľský tón hlasu napovedali, že je vodcom skupiny. Rozčúlene niečo vrael mužovi, ktorý ju zajal. Slovám nerozumela, ale oznámenie bolo jednoznačné. Hneval sa.

Nepochybne bol vodcom tohto malého oddielu, ale rovnako zrejmé bolo, že významné postavenie má aj muž, ktorý ju priviezol. Nenechal sa zastrašiť nahnevanými slovami, odpovedal rovnako ostrým tónom a pritom na ňu ukazoval. Obaja muži stáli rozzúrene proti sebe a hádali sa čoraz hlasnejšie. Išlo o Evanlyn, pretože občas jeden alebo druhý svoj prejav sprevádzal širokým gestom smerom k nej.

Nenápadne sa pozrela na ostatných štyroch mužov. Opäť sa posadili okolo ohňa a pôvodný záujem o zajatkyňu opadol. Hádku sledovali so zaujatím, ale akoby sa ich netýkala. Jeden začal znova otáčať niekoľko zelených vetiev, na ktorých sa opekalo mäso. Tuk a šťava odkvapkávali do ohňa a lákavo voňali.

Evanlyn trochu zaškŕkalo v bruchu. Nejedla nič odvte-

dy, ako sa skromne naraňajkovala s Willom. Podľa polohy slnka muselo byť už neskoré popoludnie. Spočítala si, že išli najmenej tri hodiny.

Konečne sa spor vyriešil – a v prospech jej únoscu. Vodca zlostne rozhodil rukami, otočil sa, vrátil sa na svoje miesto pri ohni a so skríženými nohami sa posadil. Pozrel sa na ňu a potom pohľadovo pokynul druhému mužovi. Evanlyn sa trochu uľavilo, ale zároveň mala strach, pretože netušila, čo s ňou bude ďalej. Podľa vodcu od dieľu zrejme nemalo zmysel držať ju v zajatí. Druhý muž však musel uviesť nejaký závažný dôvod. Ale aký?

Pri tomto pomyslení ju zasiahla úzkosť.

Ale odpoveď sa zatiaľ nemala dozvedieť. Jazdec zložil zo sedlovej rázsochy remeň zo surovej kože a rýchlo jej ho omotal okolo krku. Potom ju dotiahol k veľkej borovici na okraji čistiny a tam ju priviazal. Nebola uviazaná tesne k stromu, ale veľa voľnosti nemala. Muž ju hrubým štuchnutím otočil, pritiahol jej ruky za chrbát a spojil zápästia. Vedela, čo príde, a mimovoľne sa bránila. Vyslúžila si opäť štiplavé zaucho. Po ňom si nechala surovo zviazať ruky za chrbtom ďalším pruhom kože. Krútila sa a ticho protestovala, pretože uzol bol bolestivo utiahnutý. Bola to chyba. Ďalšie výchovné zaucho ju malo naučiť, aby bola potichu.

Stála priviazaná za krk, nohy sa jej podlamovali a ruky mala spútané. Premýšľala, ako by sa čo najlepšie dokázala posadiť, keď vtom to za ňu vyriešil niekto iný. Jazdec jej podkopol nohy, takže spadla na sneh. Muži okolo ohňa sa tlmene zachechtali.

Niekoľko ďalších hodín bezmocne sedela a ruky pod tlakom pút pomaly strácali cit. Šesť mužov jej nevenovalo

žiadnu pozornosť. Jedli a z kožených fliaš popíjali silnú pálenku. Čím viac pili, tým divokejšie sa správali. Ale neuniklo jej, že aj keď vyzerali opití, ich ostražitosť ani na okamih nepoľavila. Jeden bol vždy na stráži, neustále prechádzal mimo žiary ohňa a sledoval celé okolie tábora. Všimla si, že všetci sa pravidelne a bez protestov striedajú a hliadkujú rovnaký dlhý čas.

Keď noc pokročila, muži si odchádzali ľahnúť do malých plstených stanov. Boli baňaté a vysoké asi do úrovne pásu, takže ich obyvatelia sa museli dovnútra plaziť nízkym vchodom. Aj tak im bude oveľa teplejšie ako mne tu vonku, pomyslela si.

Oheň pohasínal a jeden z mužov – nie však jej únosca – s nohami niemenej krivými, sa priknísal k Evanlyn a prehodil cez ňu tlstú huňu. Hrýzla a zapáchala rovnako ako ich kone, ale Evanlyn bola vďačná za teplo, ktoré jej poskytl. Ani tak to nebolo žiadne zvláštne pohodlie. Evanlyn sa schúlila k stromu, skrčila sa pod huňou a pripravila sa na mimoriadne nepríjemnú noc.

Šešť

Halt sa vystrel, spokojne si oddýchol a s obdivom si prezeral svoje dielo.

„Tak,“ povedal. „Toto nám pomôže.“

Horác sa na neho pochybovačne pozrel a oči mu sklzli od hraničiarovho šťastného výrazu v tvári na dôstojne vyzerajúci falzifikát úradnej listiny, ktorý Halt práve dokončil.

„Čia je to pečať tam dole?“ opýtal sa nakoniec a ukázal na obrázok útočiaceho býka, ktorý bol odtlačený v koliesku nakvapkaného vosku v pravom dolnom rohu pergamentu. Halt opatrne siahol na vosk a skúmal, či už dostatočne stuhol.

„No, myslím, že ak je niekoho, tak moja,“ vyhlásil. „Ale dúfam, že naši priatelia Skandijci si budú myslieť, že patrí galickému kráľovi Henrichovi.“

„Jeho kráľovská pečať vyzerá takto?“ opýtal sa Horác a Halt si bedlivo prezeral odtlačený znak.

„Takmer,“ potvrdil. „Povedal by som, že ten pravý býk

je možno trochu štíhlejší, ale falšovateľ, od ktorého som ju kúpil, pracoval podľa dosť mizernej predlohy.“

„Lenže...“, začal Horác nešťastne a potom zmlkol. Halt sa na neho pozrel s jedným obočím zvedavo povytiahnutým.

„Lenže?“ zmenil námietku na otázku. Horác len potriasol hlavou. Vedel, že keď to povie, Halt sa mu pravdepodobne vysmeje.

„Ale nič,“ vyhovoric sa. Potom si uvedomil, že bývalý hraničiar stále čaká na otázku, a tak sa nepriamo opýtal na niečo iné.

„Myslel som, že ste hovorili, že v Galike nikto nevládne,“ pripomenul. Halt potriasol hlavou.

„Tu poriadne nevládne nikto,“ opravil Horáca.

„Dedičným kráľom Galičanov je kráľ Henrich, ale nemá žiadnu skutočnú moc. Žije so svojím dvorom na juhu krajiny a necháva miestnych vládcov, aby si robili, čo sa im zapáči.“

„Áno, to som si všimol,“ zamyslene povedal Horác a pripomenul si stretnutie s lordom Deparnieuxom, ktorý ich zdržal, keď prechádzali cez Galiku.

„Takže starý kráľ Henrich je niečo ako bezzubá šelma,“ pokračoval Halt. „Ale vie sa o ňom, že z času na čas posieľa poslov do iných krajín. Tak preto toto.“ Zdvihol ruku s pergamenom a opatrne ním mával, aby atrament zaschol a vosková pečať stuhla. Pri pohľade na pečať sa v Horácovi opäť prebudili všetky pochybnosti.

„Takto sa mi to skrátka nepáči!“ vyhrkol skôr, než sa stačil ovládnuť. Halt sa na neho zhovievavo usmial a miernym fúkaním vysušal miesta, ktoré ešte neboli suché.

„Lepšie to nedokážem,“ povedal mäkko. „A pochybu-

jem, že nejaký obyčajný strážca na skandijскеj hranici niečo pozná – najmä, keď máš na sebe to parádne galické brnenie, čo si zobral Deparnieuxovi.“

Ale Horác zaťato vrtel hlavou. Keď už začal, bol odhodlaný pokračovať ďalej.

„Tak som to nemyslel,“ ohradil sa a potom dodal: „A vy to dobre viete.“

Halt sa pousmial nad mladíkovým utrápeným výrazom. „Občas nad tvojimi morálnymi zásadami žasnem,“ povedal vlúdne. „Uvedomuješ si, že aby sme mali nejakú šancu nájsť Willa a to dievča, musíme sa dostať cez hranice?“

„Evanlyn,“ mimovoľne ho opravil Horác. Halt nad tou poznámkou mávol rukou.

„To je jedno.“ Vedel, že Horác nazýva princeznú Kasandru, dcéru araluenského kráľa, radšej menom, ktoré používala, keď sa s ňou Will a Horác stretli po prvý raz. Pokračoval: „Uvedomuješ si to, alebo nie?“

Horác si zhlboka vzdychol. „Áno, uvedomujem, ale zdá sa mi to také... trochu nečestné.“

Haltovo obočie vytvorilo dokonalý oblúk. „Nečestné?“

Horác rozpačito hovoril ďalej. „No, mňa vždy učili, že pečate a erby sú niečo... ja neviem, nedotknuteľné. Jednoducho...“ ukázal na obrázok býka, „toto je značka *kráľa*.“

Halt premýšľavo zošpúlil pery. „On nie je tak úplne kráľ,“ namietol.

„O to nejde. Ide o princíp, nechápete? To je ako...“

Horác sa odmlčal v snahe nájsť nejaké vhodné prirovnanie a nakoniec z neho vypadlo: „To je ako vziať cudzí list.“

Pošta v Araluene podliehala korune a každému, kto

by sa pokúsil nedovolené nakladať so zásielkami, hrozil vysoký trest. Ochrana kráľovskej pošty bola zverená práve kráľovským rytierom, takže nie div, že v bojovej škole im od samého začiatku vštepovali zodpovedný prístup.

„Tak podľa teba, ako by sme mali tento problém vyriešiť?“ opýtal sa Halt. „Ako by si nás ty dostal cez hranice?“

Horác pokrčil plecami. Uprednostňoval jednoduché riešenie. „Mohli by sme sa prebiť,“ navrhol. Halt pri tej predstave zdvihol oči k nebu.

„Takže dostať sa tam podvodom, pomocou úradnej listiny, je nemorálne...“ začal, ale Horác mu skočil do reči a opravil ho.

„Falošnej listiny. A so sfaľšovanou pečatou.“

Halt to uznal.

„Dobre – tak falošnej listiny, ak chceš. To je neprípustné. Ale bude celkom v poriadku, keď prejdeme cez hraničný priechod a pritom rozsekáme a zastrelíme každého, kto sa nám pripletie do cesty? Je to tak?“

Keď to Halt vykreslil takto, Horác uznal, že táto predstava pôsobí divne. „Nepovedal som, že by sme mali zabiť každého, kto sa nám pripletie do cesty,“ namietol. „Len by sme sa prebojovali na druhú stranu, to je všetko. Je to oveľa čestnejšie a poctivejšie a myslím si, že rytieri by mali byť takí.“

„Rytieri možno, ale hraničiari nie,“ zamumlal Halt. Ale len pre seba, aby to Horác nepočul. Uvedomil si, že Horác je veľmi mladý a plný ideálov. Rytieri sa *skutočne* správali podľa prísnych pravidiel cti a morálky a na to sa pri výučbe budúcich rytierov, najmä v prvých niekoľkých rokoch, kládol veľký doraz. Ale neskôr ich život naučí, ako ideály správne používať.

„Pozri,“ začal zmierlivým tónom. „Uvažuj takto: keď sa jednoducho prebijeme a potom budeme pokračovať ďalej do Hallasholmu, podajú o nás hraničné stráže hlásenie. A my sa tým pripravíme nielen o výhodu prekvapenia, ale navyše sa môžeme dostať do veľkých ťažkostí. Ak sa rozhodneme prejsť násilím, tak nesmieme nechať nikoho z nich nažive, aby o nás nemohli podať hlásenie. Chápeš?“

Horác nešťastne prikývol. Pochopil, že Haltove slová znejú rozumne. Hraničiar pokračoval v odôvodňovaní. „Môj spôsob nikomu neublíži. Ty sa budeš vydávať za tajného vyslanca galického dvora s posolstvom od kráľa Henricha. Máš na sebe Deparnieuxovu čiernu zbroj – tá je na prvý pohľad veľmi galická – a budeš sedieť s nosom hore a všetko rozprávanie necháš na mne, na svojom sluhovi. To je správanie, ktoré sa od nadutého galického šľachtica očakáva. Potom nebudú mať ani najmenší dôvod podávať Ragnakovi správu, že hranice prekročili dvaja cudzinci – koniec koncov, aj tak sa predpokladá, že ideme k nemu.“

„A čo je v tom posolstve, ktoré akože priveziem?“ opýtal sa Horác.

Halt sa nemohol ubrániť úsmevu. „Je mi ľúto, ale to je tajné. Predsa nečakáš, že poruším listové tajomstvo, alebo áno?“ Horác na neho vrhol utrápený pohľad a Halt sa zľutoval. „Dobre. Je to vlastne jednoduchá obchodná záležitosť. Kráľ Henrich by si od Skandijcov rád najal tri vlčie lode, to je všetko.“

Horác sa zatváril prekvapene. „Nie je to trochu neobvyklé?“ opýtal sa, ale Halt zavrtel hlavou. Vôbec nie. Skandijci sú žoldnieri. Vždy sa nechajú najať raz na jednu

alebo druhú stranu. My sa len tvárime, že Henrich chce najat' niekoľko lodí s posádkou na nájazd proti Aridom.“

„Aridom?“ opýtal sa Horác s neistým výrazom v tvári. Halt v predstieranom zúfalstve zavrtel hlavou.

„Vidím, že by bolo asi užitočnejšie, keby Rodney venoval trochu menej času výučbe morálnych zásad a trochu viac času zemepisu. Aridi sú ľudia, ktorí žijú v púšti na juhu.“

Odmĺčal sa a všimol si, že na mladého muža to zvlášť nezapôsobilo. Horác sa stále na neho hlúpo díval. „Na druhom brehu Stáleho mora,“ dodal a teraz bolo vidieť, že Horác si matne spomína.

„Aha, títo,“ povedal nevšímavo.

„Áno, títo,“ napodobňoval Halt jeho tón. „Ani by som nečakal, že o nich budeš mať ktovie akú mienku. Veď ich je len niekoľko miliónov.“

„Ale na nás si nikdy netrúfli, však?“ povedal nedbalo Horác. Halt sa krátko zasmial.

„Zatiaľ nie,“ súhlasil. „Ale modli sa, aby im to neprišlo na um.“

Horác vytušil, že Halt sa chystá na prednášku o zahraničnej stratégii a diplomacii. Z týchto vecí sa Horácovi už po niekoľkých prvých minútach točila hlava. Márne sa pokúšal vyznať sa v tom, kto bol koho spojencom, kto a proti komu chystal úklady a čo si kto od toho sľuboval. Viac sa mu páčili prednášky sira Rodneyho: dobre, zle, čierna, biela, meče von, tresk a prask. Pomyslel si, že by nebolo zlé Haltovu hroziacu prednášku nejako odvrátiť. Poučený vlastnou skúsenosťou vedel, že najlepšou cestou je súhlas.

„Hm, myslím, že s tou listinou máte pravdu,“ pripustil.

„Keď sa to tak vezme, napodobňujeme len galickú pečať, však? To nie je, akoby sme falšovali nejakú listinu kráľa Duncana. Tak ďaleko by ste nezašli ani vy, však nie?“

„Samozrejme, že nie,“ ubezpečil ho Halt. Začal baliť perá, atrament a ďalšie predmety. Bol rád, že falošnú galickú pečať predtým našiel vo vaku tak ľahko. Našťastie nemusel vysypať von všetky a riskovať, že Horác zazrie takmer bezchybnú podobizeň pečate kráľa Duncana, ktorú spolu s inými nosil pri sebe. „Teraz navrhujem, aby si sa navliekol do toho slušivého plechového oblečka, a vyrazíme ohlupovať stráže na skandijskej hranici.“

Horác urazene odfúkol a odvrátil sa. Halt si náhle na niečo spomenul, na niečo, na čo už nejaký čas myslel.

„Horác...,“ oslovil ho a Horác sa otočil. Hraničiarov hlas stratil predchádzajúci ľahkovážny tón a Horác vycítil, že príde niečo dôležité.

„Áno, Halt?“

„Až nájdeme Willa, nehovor mu o tej... nepríjemnosti medzi mnou a kráľom, dobre?“

Keď Haltovi pred mesiacmi nedovolili opustiť Araluen, aby mohol ísť hľadať Willa, vymyslel zúfalý plán. Dopustil sa verejnej urážky kráľa, a preto ho vykázali na jeden rok do vyhnanstva. Táto lešť mu priniesla veľké duševné utrpenie. Ako nežiaducu osobu ho okamžite vylúčili z hraničiarskeho zboru. Musel odovzdať strieborný dubový list, čo bol pre neho asi najhorší trest. Aj to však pre svojho strateného učňa dobrovoľne podstúpil.

„Ako si želáte, Halt,“ prikývol Horác. Halt ešte trval na ďalšom vysvetlení.

„Radšej by som našiel vlastnú cestu, ako mu to oznámiť – a v správnej chvíli. Chápeš?“

Horác pokrčil plecami. „Ako si prajete,“ zopakoval. „Teraz sa ideme porozprávať s tými Skandijcami.“

Lenže k žiadnemu rozprávaníu dôjsť nemalo. Obaja jazdci, s ďalšími dvoma koňmi za sebou, prechádzali priesmykom, ktorý sa vinul medzi horami, dokiaľ sa na dohľad neobjavil hraničný priechod. Halt očakával, že z malej palisády s vežou sa každú chvíľu ozve rózna výzva apelujúca na to, aby zosadli a ďalej išli peši. Čo bol bežný postup. Ale hraničná pevnôstka nejavila žiadne známky života.

„Závora je otvorená,“ zahundral Halt, keď sa dostali bližšie.

„Koľko mužov tvorí posádku takejto pevnosti?“ opýtal sa Horác.

Hraničiar pokrčil plecami. „Pol tucta. Možno tucet.“

„Nezdá sa, že by tu niekto bol,“ obzeral sa Horác. Halt sa na neho úkosom pozrel.

„Ani mne to neuniklo,“ poznamenal. Potom dodal: „Čo je to tam?“

V tieni hneď za zavorou akoby niečo ležalo. Obaja zhodne popohnali kone do cvalu a rýchlo prešli vzdialenosť, ktorá ich delila od pevnôstky. Halt už tušil, čo tam asi nájdu.

Bol to mŕtvy Skandijec. Ležal v kaluži krvi, ktorá vsiakla do snehu. Bolo ich tam ešte ďalších desať, všetci mŕtvi a všetci s množstvom rán na trupe i končatinách. Obaja jazdci opatrne zosadli, prechádzali sa medzi telami a pozorne si prezerali hrôzostrašný výjav.